

Augusti Buchneri Orationes Panegyricæ

Buchner, August

Cliviæ, [1668]

XIII. Ad invictissimum Romanorum Imperatorem Ferdinandum III. semper
(sic!) Augustum &c. alterius nomine scripta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69483)

exemplar interim in optimi cujusque æmulatione
durabit. Hanc vitam tibi , non casus ullus atque
calamitas , non pestis ulla aut lues adimet,
& sola convertet æternitas.

D I X I.

ORATIO DECIMA TERTIA

AD

INVICTISSIMVM ROMANORVM
IMPERATOREM,

FERDINANDUM. III.

SEMPER AUGUSTUM

HUNGARIÆ BOHEMIÆQUE REGEM,
ARCHIDUCEM AUSTRIÆ &c.

ALLOCUTIO,

ALTERIUS NOMINE SCRIPTA

A. cl. l. c. XLIX.

CUm pro ingentibus beneficiis tuis , SA-
CRATISSIME IMPERATOR, quibus
adolescenciæ meæ spem (solaturus sic tamen
Parentis optimi senium , & de communi
Patriæ re non pessimè, opinor, meritâ canitiem, ornare
juxtâ, ac excitare dignatus es , non dispare indulgen-
tis

tissimæ Tuæ benignitati debere me intelligerem gratias; vererer tamen, ne prophanus, & parum reverens Majestatis tuæ viderer, si temerè, & solus, & nullà oportunitate temporis fretus, ad missionum tuarum irrumperem sacrarium, adeundi quascunque molliores vias curiosâ seduditate circumspexi hæctenus soliciteque vestigavi. Nec non audebam voti mei fiduciam capere, lætissimi nuncii cum afferrentur, MARIAM Tuam LEOPOLDINAM AUGUSTAM, exoptatissimam uteri sarcinam, & unde tot novæ gentibus spes lætitiæque deberent emergere, posituram in brevi, primâque editâ prole recuperatæ paullò ante pacis felicitatem obsignaturam velut ac firmaturam. Nam cum in gaudii ejus societatem, quæ tua inusitata bonitas est, invitaturus ultrò tum videbaris tuorum affectus ac studia propius, quantâ cum veniâ sperare poteram in cæterâ turba concurrentium in aulam fectis tripudiis, advolare quoque meipsum posse, simulque & gratulantis cum reliquis, & pro me solo, agentis gratias munere fungi? Fasque nunc esset tenere cupita animo, si ordine suo mortalium vota procederent, nec ex transverso incideret sæpius, quod spes conceptas infringat repente, & quæ præcepimus gaudia, si non evertat, corrumpat tamen; aut hæc conditionis nostræ lex plebem tantum, & istud in parendi necessitatem natum vulgus obstringeret; nec ipsa rerum culmina, ac Deo proximas potestates eodem tam illætabili jugo alligaret. Quid igitur est, quod cupidè adeò petimus optamusque miseri? Quod tanto ambitu nobis solemus promittere? Vix nisi umbra, ac somnium, quod antequam tenetur, elabatur. Ac licet blandiri quandoque, & pleno amplexu ruere in nos videatur fortuna, vix

tota transit tamen, & sæpe, quod donat, ejusmodi est, ut corrumpatur, dum prenditur; aut jam acceptum lætandi dolendique misceat causas. Video, quò necessitas tristissimæ adigar, dum nunc dicendum mihi est, quod sine mistura amaritudinis, & acri animi morfu dici haud potest. Absolvit expectantissimum partum AUGUSTA PUERPERA; sed simul ipsa (ô durum, ac miserabile!) absolvit vitam. Vagit in cunis Imperatorius Infans, & in tot natus sceptrorum spes molitur incrementa ætatis, dum in longinquum silentium eminentissima mater finita jacet. Ac nescio, quid faciendum prius in præsentis mihi sit? gratulandumne de novæ proles accessione, IMPERATOR; an de ereptæ conjugis damno sit condolendum? In ea ipsa quoque quid primò, aut quid novissimè flere oporteat hæreo dubius, & inter ancipites ætus veluti jactor. Num quòd tam viridis atque in ipso annorum ac dignitatis flore; an quod tam recens matrimonii, & vix possessa, erepta est? Nam de sublimitate generis, quo orta, deq; divinis virtutibus, quibus excellentissimè ornata fuit, nihil commemorandum: nisi quatenus inde remedium doloris licebit petere, cui locus in iis non est, quæ nec eripi possunt, & semper durant. Tantus Austriacæ gentis fulgor est, ut in nullius funere exstingui possit; nec alium sibi metuendum finem habeat, quàm universitati rerum qui imminet: virtutes autem sicut non corporis, sed animi sunt; ita formæ earum, ut ipsi animi, æternæ sunt ac immortales. Quibus igitur partibus solvi morique MARIA haud potuit; neque debet lugeri. Nanquam quidem non tristis clarissimorum obitus accidit; eorum tamen luctuosa inprimis amissio est, qui posse diutius vivere præsumebantur.

tur.

tur. Quò minus enim secundum naturam videmur mori, eò mors ipsa acerbior est. Quæ naturalis putatur maximè, cùm jam provecta in gradum ultimum ætas, quò progrediatur amplius, non habet, instrumentis vitæ consumtis. Levior quoque jactura videtur, quorum diuturnior usus fuit: cùm, licet jucunditate nondum desierint capere, ipsa consuetudo longior tamen infringat quodammodo desiderii vim, satietate quasi inductâ. Amarissimum itaque desiderium boni esse oportet, quod cum incredibilem suavitatem attulerit, inter primos ac recentissimos fructus ex insperato eripitur. Non opes, & maximi quamvis exercitus muniunt æquè firmantque imperia, quàm numerosa regnantium suboles: nec quicquam citius Principem contemptum facit, quàm nuda & adjutore & vindice orbitas. Tantò acerbior itaque defunctæ conjugis erit memoria, quæ post experimentum fœcunditatis lætissimæ rapta est; quò plura deinceps datura videbatur præsidia, quibus fortuna tua, AUGUSTE, insisteret. Sed hæc dum tacitus cogito mecum, aut & edissero, non satis meminisse videor status vestri, quibus supremum Numen suas in terris legavit vices. Quorum Majestas ut longè præminet cuncta, ac despicit; sic verisimile est ipsorum quoque animos in illud adductos fastigium, intra cujus sublimitatem oporteat cadere, quæcunque cæteros confundunt ac turbant. Perinde ut mundi superior pars serena & placida tumultu caret; inferiora è contrario procellis fulminibusque obnoxia sunt. Sed veluti Sol, ut damnum lucis haud adeat, subtrahitur tamen visentium oculis, cum fulgentissimo ipsius orbi obtenditur nubes; sic rerum adversa et si vigorem atque constan-

tiam haud adimant principalibus animis, obnubilant tamen: ut quid commune nobiscum videantur pati, quorum obtutus imbecillior est, quàm in altissimam lucem earum ut ferre se queat. Legimus populos, qui in defectu nocturni sideris, & æra quaterent tinnula, & excitarent ingentes clamores. Nimirum timebant stulti, ne interciperetur sibi pulcherrimi luminis, & in nocturnæ caliginis solatia à providâ beneficâque naturâ inventi usus, ni venirent auxilio, & excitarent velut sopitam veneficiis, viresque ac animos redderent defectæ. Sed supervacaneum hoc pietatis officium fuit. Ipsa se vindicat Luna, & quod objectu terræ eripi videbatur jubar, suis reparat opibus, aut potius reddit, simul pigerrimi elementi evicit umbram. Non aliter cum vestris comparatum mentibus est, terrarum Rectores: incidant nebulæ, quæ nobis offuscent majestatis vestræ candorem, ipse nil patitur: & quamvis conditus lateat ac tectus, sibi tamen lucet in se: appariturus mox toto sidere, & recreaturus orbem suum, in quo deficere paullò videbatur antè. Parum consideratus itaq; foret, qui tuo hõc tempore TIBI, IMPERATOR, solatiis auxiliisque externis putaret opus tantâ non modò sapientiâ Principi, verum & pietate. Neque enim ignoras, quam nos materiâ fragili orsa rerum natura in lucem protrus erit; quam nihil æternum simul, ac genitum; aut duraturum in longum sit, quod nominari semel ceperit homo. Non es oblitus conditionis communis in hõc altissimo etiam culmine: nosti Diis similes Principes, non Deos esse, hoc est, immortales. Nec excidit TIBI quo solo minor, sub cuius sceptro positus sis, cum sceptra omnia superemineas. Trãquillo & placido semper animo agere, sapiëntia TIBI monstravit:
 à pie-

à pietate habes, sequi perpetuò Deum, & placitis ejus
 acquiescere. Insurgat fortuna & totis ingruat viri-
 bus, nesciet vinci ita compositus animus, & omnes pe-
 titiones ejus furoresque ex facili elidet. Si tamen
 haud Cæsarem tantum ac Principem TE, IMPERA-
 TOR; sed hominem quoque atque maritum etiam
 sentias, quis vertet vitio, qui flere ac gemere nec à
 divinâ naturâ penitus alienum sciat. Nec nunc Ho-
 mericos Deos nominare necesse habeo, nugacissima
 humani ingenii figmenta. Ipse salutis auctor & con-
 ditor nostræ haud semel misit lacrimas, qui licet induit
 hominem, non Deum tamen exuit; & ei junxit ho-
 minem, ut homines Deo conjungeret. Potest excel-
 sus magnusque animus tueri possessionem boni sui ac
 gloriam in duritiem, licet atque rigorem haud abeat:
 nec idem est dolori succumbere, & dolorem sentire.
 Nemini hominum non aliquid dolet; sed cedere in-
 gruenti affectui; & jus imperiumque dare in se, non
 fortis & magni; delicati, ac imbecillis est. At verò
 qui reget & moderabitur animo, hic sui ipsius Rex, hic
 par aut proximus Deo audiet, qui ut excedat naturam
 omnem à semetipso tamen non excedit, sed unus ac
 idem semper est. Atque is ipse, IMPERATOR
 AUGUSTE, quàm non malignè egit Tecum, qui
 traduxit ad se, quàm charissimam habebas in rebus hu-
 manis; sed postquam reliquisset pignus, in quo sanctis-
 simi amoris copula deinceps etiam TIBI duraret. Quid
 spectabilis iste est homo, quàm modulata quædam
 species carne fulta ac sanguine? Et quomodo igitur a-
 vuilam putabis penitus, cujus imaginē, cujus sanguinem
 spiritūque; sed tuo mistū, in filio Principe tenere, ample-
 cti, amare licebit? Prætereà & inter absentes animorum

nexus atque conjunctio manet: & quorum semel fide bonâ coaluit spiritus, nec loci nec temporis spatio dirimi queunt. Nam longè distitos etiam memoria atque affectus præsentis facit. Magnum à pietate tuâ, IMPERATOR, magnum à stirpe ipsa solatium habes, quam dedit erepta. Nec refert, unam ac simplicem illam quòd dedit. Parum quippe in filiis interest, pluresnè an unum habeas; si unus ille multorum instar sit, complexus in universum laudes, quæ nobilitaturæ aliàs singulos erant. Res numerosissima humanus animus est, & infinitarum formarum capax, æquè ut mundus, Sint itaque licet honesti species plures, non ita illæ diversæ tamen, ut coire non queant, & in unius, sed nati feliciter, animo plenam & consummatam partibus omnibus repræsentare virtutem. Nec quis ætatem mihi hoc loco objiciat; & quòd in primis, ac vix dum inuentibus annis, nil præter spem nobis amplecti licet, Magnum quiddam & sola spes habet; si magna videlicet, atque prolixa per se: hoc est, magnis & evidentibus conjecturis nititur: nec futurorum inanis tantum præsumptio; sed ratiocinatio quædam, & demonstratio propemodum est. Non procreat frutices atque virgulta arbor nobilis: & ex TE, IMPERATOR, quid nisi magnum, & excellentissimum nasci credibile est? Cæterum in doles talis nutrita tam faustis sub penetralibus quòd non proficiet laudis, atque ascendet? Quid aula tua, nisi optimæ cujusque, ac maximæ artis Gymnasium est? TE ipso autem, PERFECTISSIME PRINCIPIMUM, quis melior nato, quis sanctior & undiquâque absolutior doctor continget? Qui tuo unius exemplo certius multò & efficacius monstrabis omnia, quæ magnum Principem faciunt, quàm sapien-

tissi-

tiffimi ac disertiffimi viri pluribus libris vix explica-
 runt. Multum quidem ad promovendam ingenii in-
 sitam vim literarum ac studiorum disciplinae faciunt;
 sed nescio quomodo doctrinam plerumque eorum vita
 potentior sit, quibuscum agimus, quos intuemur assi-
 duè; quin & amamus, colimus, veneramur. Quo-
 rum dicta, sicut oracula excipimus; & facta singula tot
 documenta vivendi & regulas ponimus. Quod ubi
 fit, non cum asperitate præcipiendi & cum terrore,
 magistro parum fideli, inculcantur mores egregii, ul-
 trò insinuant, & cum illecebrâ quadam, ac reverentiâ
 subeunt animum ac implent, rectique inducunt natu-
 ram. Atqui virtutem haud tantum ex TE, IMPE-
 RATOR, verumque laborem (quod apud principem
 Poetam Æneas filium monet) sed ipsam fortunam et-
 iam haurire felicissimus puer & discere poterit. Quæ
 tam beneficia hæcenus in augustissimam vestram do-
 mum fuit, ut pronuntiatio difficile sit, ad magnitudinem
 Austriaci nominis pluramè ipsa contulerit, an virtus;
 in æmulationem veluti atque certamen descendens,
 utramereri de VOBIS præclariùs posset, virtusnè red-
 dendo dignos imperiis maximis; an ipsa, dum vos tam
 latè fecit regnare, ut magnam orbis terrarum partem
 teneatis imperio, & in vestrarum ditionum finibus sol
 oriatur, & occidat. Interim dum maximus omnium in
 adolescentiam crescit puer, dum in majores nititur gra-
 dus, rectoque ac inflexo itinere per laudis fraternæ
 incedens vestigia jam non minetur, sed præstet princi-
 pem, quem virtus maxima, & summa fortuna dare potest;
 ego autem magis magisque, INVICTISSIME
 IMPERATOR, me beneficiis tuis concinno di-
 gnum, vel olim in statione eâ positus, in quam tua me

pietas non uno ornatum sacerdotio misit, solennes ob-
 beo vices, nunquam non memor indulgentiæ tuæ in me
 & meritorum incomparabilium ero; nunquam non &
 privatâ religione mecum solus, & inter publicos ope-
 rantium cœtus agam, canamq̃ve gratias, proq̃ve salu-
 te ac incolumitate tuâ, AUGUSTE; pro perpetuitate
 domûs tuæ Impèriiq̃ve securitate, ac status quem affli-
 ctissimis Patriæ rebus reductâ firmatâq̃ve pace reddi-
 disti, castè nuncupabo vòta ac preces, in pectore imo
 ac ore hoc volvens assiduè aut recitans carmen:

DEus Deorum, quem semel propitius Christiano orbi
 commodasti Rectoreno, hunc diutissimè nobis concede.
 Hic optimos CÆS ARVM virtute, maximos potestate, for-
 tunâ felicissimos vincat. Quousq̃ve produci humana vita
 terminus; quàm possunt latissimè porrigi annorum nostro-
 rum spatia, tantumdem vivendo expleat: dum nihil inte-
 rim, quamdiu inter mortales erit, in domo suâ mortale sen-
 tiat. Hic Romano imperio, hic orbi rectores filios nepotesq̃
 approbet: nec alios fortuna sua aut videat consortes, aut suc-
 cessores accipiat. Nihil in eum liceat casibus; non suam in
 ipso exerceant fata potentiam nisi prodesse cum volent & de-
 mereri. Quicquid concussum, ac saucium jacuit hacten-
 nus; quicquid dejectum, atq̃ve prostratum, id bonitate, id
 sapientiâ suâ sanet ac erigat: constantiâ ac fortiitudine asse-
 rat, tueatur, conservet. Nec arma ulla quietem ac pacem
 quam dedit, laceessant ac turbent, nisi quæ extra Patriam
 repellat profligetq̃ longissimè, felix hostium Domitor,
 magnus Triumphator Barbarorum.

E I N I S.